

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/1999 vp

Hallituksen esitys Etelä-Afrikan tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä toukokuuta 1999 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen HE 1/1999 vp.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- lähetystöneuvos Jukka Nystén, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Etelä-Afrikan kanssa 14 päivänä syyskuuta 1998 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen. Sopimuksen tarkoituksena on edistää ja tiivistää taloudellista yhteistyötä Etelä-Afrikan kanssa ja selkiinnyttää erityisesti sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten

ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yhdistyneiden Kansakuntien Etelä-Afrikan tasavaltaa koskenut kauppasaarto johti käytännöllisesti katsoen maan kaupan lakkaamiseen mm. Suomen kanssa. Etelä-Afrikassa 1990-luvun alkupuoliskolla tapahtuneet poliittiset uudistukset johtivat kauppa- ja investointikieltojen kumoa-

miseen ja Etelä-Afrikan suhteet muiden valtioiden kanssa ovat sen jälkeen nopeasti kehittyneet parempaan suuntaan.

Suomen ja Etelä-Afrikan välinen kauppavaihto saavutti pakotepolitiikan kautta edeltäneen tason vuonna 1994. Tällä hetkellä Etelä-Afrikka on Kiinan jälkeen Suomen toiseksi suurin kaup-

pakumppani kehitysmaiden joukossa. Suomalaiset investoinnit Etelä-Afrikkaan ovat lisääntyneet mm. Aasian taloudellisen kriisin vaikutuksesta.

Käsiteltävänä olevalla sopimuksella pyritään lisäämään sijoitusten turvallisuutta ja yritysten toimintaolosuhteiden ennustettavuutta. Suomi teki vuonna 1994 aloitteen neuvottelujen aloittamisesta. Suomella on entuudestaan 32 investointisuojasopimusta.

Käsiteltävänä oleva sopimus noudattaa pääosin aikaisempien perusrakennetta. Sopimuksessa mm. määritellään sijoittajan ja sijoituksen käsitteet ja sopimuksen maantieteellinen sovellutusala. Sopimuspuolet myöntävät omalla alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun sekä täyden suojelun.

Sopimuksen tarkoittamia sijoituksia voi kansallistaa, pakkolunastaa tai muuten ottaa haltuun, mutta ainoastaan ei-syrjivältä pohjalta ja yleisen edun sitä edellyttäessä. Tällaiseen toimenpiteeseen voidaan ryhtyä vain nopeaa, riittävää ja tosiasiallista korvausta vastaan asianmukaisin laillisin menettelyin. Sodasta, aseellisesta selkkauksesta tai hätätilasta johtuva sijoittajalle koitua vahinko on hyvitetävä tai korvattava vähintään samantasoisesti kuin oman maan tai kolmansien maiden sijoittajille.

Sopimus mahdollistaa varojen välittömän siirtovapauden vaihdettavissa valuutoissa sekä juoksevien maksujen että pääomasiirtojen osal-

ta. Sopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvät erimielisyydet sopimuspuolten välillä ratkaistaan tarkoitusta varten luotavassa kansainvälisessä välimiesmenettelyssä.

Sopimuksen määräykset tähtäävät lähinnä yritysten sijoituksiin kohdistuvan mielivaltaisen kohtelun mahdollisuuden vähentämiseen ja sijoitusympäristön ennakoitavuuden lisäämiseen kohdemaassa. Sopimus pyrkii vähentämään ulkomaisiin sijoituksiin liittyvää riskiä ja alentaa siten yritysten sijoituskynnystä. Sopimuksella pyritään myös alentamaan ulkomaisiin sijoituksiin liittyviä kustannuksia. Sopimuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta hyväksyisi ne Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 1998 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Etelä-Afrikan tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen, ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
jäs. Ulla Anttila /vihr
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Antti Kalliomäki /sd
Bjarne Kallis /skl
Ilkka Kanerva /kok
Antero Kekkonen /sd

Juha Korkea-aho /kesk
Outi Ojala /vas
Kalevi Olin /sd
Martti Tiuri /kok
Ben Zyskowitz /kok
vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.